

Szerkesztőség kiadó-
hivatal és nyomda

Cluj-Kolozsvár, St. P.
1. Pop. (Brassai-utc.)

Telefon:
Szerk. és kiadóhivatal
977, 228 és 1047

Sz. N. Sz. — — — — 228

Egy szám ára pályaudva-
ra és vidéken is lej
szárazban — — — —

Dr. Ramasetter
1926. április 2. II. 8.

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

ELŐFIZETESI ÁRAK
Romániában

Egész évre — — — 1050
Félévre — — — — 550
Negyedévre — — — 290
Egy hónapra — — — 100
Az előfizetési ára „Föld”
című folyóirattal együtt
hav-ként 10 lejfel drágább

Csehszlovákiában

Egy hónapra — — — 40
Egész évre — — — — 200

1926 április 5 Hétfő

Cluj-Kolozsvár * IX. évfolyam * 73 szám

5686. Niszán 21

Mit várnak az ország gazdasági rétegei az Averescu kormánytól?

Irta: Dr. Böszörményi Sándor, az „UGIR” kerületi igazgatója

A liberális kormány még nem bukott meg, de már annyira érezte kormányzati rendszere tarthatatlanságát, hogy le kellett mondania. A liberálisok gazdasági politikája sem bukott meg, de hibái és tévedései olyannyira nyilvánvalókká váltak, hogy azoknak revízióját és korrekcióját csak új szakminiszterek végezhetik el.

Az Averescu-kormány gazdasági szakminisztereitől Románia gazdasági rétegei éppen ezért a liberális gazdasági kormány hibáinak a revízióját és tévedéseinek a kiküszöbölését várják.

Várják a gazdasági törvényhozás teljes mentesítését a politika nyomása alól oly értelemben, hogy se a napi politika jelszavai, se egyes kormányhoz közelálló tőkés csoportok önző érdekei ne befolyásolhassák többé a gazdasági jellegű törvények és rendelkezések kialakulását. Ellenkezésképp, a gazdasági jellegű törvények és rendeletek a többi európai államok rendszere szerint az összes érdekelt gazdasági rétegek meghallgatásával s azok különleges szempontjainak összeegyeztetésével készítenek előt, hogy azokat a politikai összetételű törvényhozó testületek inkább csak a próbálják.

Várják a gazdasági rétegek a gazdasági élet teljes szabadságának helyreállítását. A gazdasági erők szabaddá tételét abban az irányban, hogy az államszocializmus és más hangzatos jelszavak alá rejtőző állami beavatkozási rendszer ne fossza meg a termelő osztályokat termelő eszközeiktől, ne bénítsa meg a kereskedőket szabad versenyükben, ne adjon privilégiumokat egyetlen gazdasági tényezőnek sem a többiekkel szemben.

Várják az ország árutermeléssel és áru értékesítéssel foglalkozó rétegei a kormány harmónikus pénzügyi kormányzását. Várják az államgazdaság konszolidálásához szükséges egyensúlyozott költségvetés, egyensúlyozott kereskedelmi mérleg biztosítását. Ugyanezen célok elérése érdekében s párhuzamosan várják azonban a magángazdaság felsegítését, termelésben, teherviselő képességben való rendszeres támogatását. És e két csapáson a lej teljes stabilizálását.

Várják a Banca Nationala 6-7 százalékos költségeinek a termelő és értékesítő vállalatokhoz közvetlenül való eljuttatását. A tisztán pénzközvetítéssel foglalkozó vállalatoknak, a pénzükkel termelés helyett spekuláló magántőkészeknek a gazdasági szabadversenybe való bekényszerítését azáltal, hogy a jegybank mobil tőkéjén kívül az idegen tőkének a hazai termelésbe való bekapcsolódását a kormány nem csak ne akadályozza, de támogassa és elősegítse.

Várják az ország magángazdaságának a megvédését a külföldi államok magángazdasági konzernjeinek bekerítő törekvései ellen. Várják az exportképes termelővállalatok béklyóinak a levételét, sőt szabad kifejlődésének elősegítését mindennemű exporttörlesztéssel, sőt exportprémiumok megadásával. Várják a szükségessé vált kereskedelmi szerződéseknél az érdekelt gazdasági rétegek bevonása mellett való sürgős megkönnyítését.

Várják a magángazdaság támogatására hivott közintézményeknek, így elsősorban a vasutnak és postának bármily áldozatok árán való kiépítését, illetve reorganizálását s úgy

ezek, mint az állam tisztviselőinek olyan gazdasági helyzeibe juttatását, hogy azok a magángazdaságnak anyagi gondoktól mentes támogatói lehessenek.

Várják az állami, megyei és városi közterheknek elsősorban a spekulatív tőkére és kon-

junkturából fakadó jövedelmekre való háritását, azontul pedig a jövedelmek és vagyonátlagok arányában való szétosztását és egyben törlesztést a gazdasági forgalomra nehezedő és azt jövedelemszerzéshez való segítés helyett abban megbénító mindennemű adó és taxaméveknek.

Sok az, amit a gazdasági élet vár. De sok idő az is, amióta vár, mert várnia kell. Az új kormány olyan nevei, mint Lepadatu, Manoi-lescu, Trancu Jasy, Valeanu — reményt nyujtanak arra, hogy az ország gazdasági rétegei ezuttal nem várnak hiába.

Averescu választási kartellt akar kötni az erdélyi kisebbségekkel

A Sfatul Negustoresc mandátumokat kér a kormány támogatása ellenében.
Még mindig nem alakult ki az egyes pártok új orientációja

(Cluj Kolozsvár, április 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) Averescu táborozó kormányrajutása teljesen felforgatta a belpolitikai életet. Az, amit a pártok négy év alatt felépítettek, máriholnapra összeomlott és a kuszált relációk között a legteljesebb bizonytalanság állott be. Az általános tájékozatlanságot még tetőzik a kormány bizonytalan magatartása is. A kiegyensúlyozódási folyamat egyelőre még csak a differenciálódásban jelentkezik, amely az egyes politikai faktorokon belül megindult.

Seregszemle a pártokról

A bukaresti lapok érdekes seregszemlét közzé tesznek a politikai pártokról. Megállapítják, hogy a hatalomért való küzdelemből tulajdonképpen a liberálisok kerültek ki győztesen. Bratianu a diadalmok egész sorozatát aratta azóta, hogy 1920 márciusában megbuktatta Vajdát és ugyancsak Averescut hozta be miniszterelnökké, akit aztán ömaga követ, őt képviselőjéből hetvenszázalékos többséget szerez magának az 1922. évi választásokon és négy éven át úgy kormányozott, ahogy akart és akkor adta át a helyét megint csak Averescunak, amikor jónak látta, sőt nyíltan hirdeti, hogy ezután megint a liberálisok következnek.

Míg a liberálisok büszkén dicsekednek győzelmükkel, a parasztpárt arra büszke, hogy az ellenzéki sorokban megindult bomlási processzus az ő táborát nem támatta meg. Híre jött ugyan, hogy Buzdugan beszarabiai képviselő átlép a kormánypartba, de ezt megcáfolták, viszont a krajovai és dorohoji néhány disszidens nem jöhet tekintetbe a paraszttömegek zárt soraival szemben.

Elgütleltenség a néppártban

Érdekes megvilágításba helyezi az „Ade-

Goldis László visszaadja az árulás vádját

(Arad, április 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) Goldis László, a nemzeti párt erdélyi disszidenseinek vezére, aki az új kormányban a kultuszminiszteri tisztséget tölti be, ma délelőtt a husvéti ünnepekre Aradra érkezett. Délben lakásán fogadta az Uj Kelet munkatársát, akitnek az Averescu-kormányhoz való csatlakozás okairól és általában a román belpolitika aktuális problémáiról igen érdekes és feltűnő nyilatkozatot adott. Az érdekes beszélgetést az alábbiakban ismertetjük:

— Miniszter Ur, a Nemzeti Párttal, vagy önállóan támogatja az Averescu kormányt?

— Kérem, írja meg, hogy én voltam az, aki a Bratianu kormányt lemondása által kireált új helyzetben a nemzeti párt számára kerestem a helyes orientációt és a nemzeti párt érdekeinek biztosítására és a párt ideáljainak szem-

előtt tartásával vállaltam el a néppárti kormány támogatását, illetőleg koalíciós kormányt hoztunk létre a néppárt és a nemzeti párt között. Szakítanom kellett Maniu Gyulával, mert az események meggyőztek arról, hogy Maniu sohasem kaphat kormányalakításra megbízást. Maniu Gyula egyik politikai hibát a másikra halmozta és a nemzeti párt hajóját nem tudta a helyes irányban kormányozni. Ezt a megállapítást osztja velem a nemzeti párt tagjainak túlnyomó része és meg vagyok győződve róla, hogy a nemzeti párt tagjai mégsem fognak sorakozni. Elhamarkodták a dolgot azok, akik siettek eljárásokat dezavualni és engem árulónak minősíteni.

— Mit szól Miniszter ur az árulás vádjához?

— Kijelentem, hogy nem én, hanem Maniu Gyula árulta el a pártot. Egyébként azt is

helyteleníteni tudom csak, hogy az évtizedes küzdelmekben fejlődött és a tradíciók szellemét őrző román nemzeti párt nevéből a román szót törölte és hogy a párt irányítására kétfejú pártvezetőséget létesített. Sehoh a világon nincs egy olyan párt, amelynek két elnöke volna. Hogyan árulhattam volna én el azt a pártot, akinek elnökét, Jorgát soha el nem ismertem. Eljárásom helyességét eklatánsan bizonyítja, hogy nemcsak az erdélyi nemzeti párt nagy része csatlakozott hozzám, hanem például a regáthbeli Oltmegye összes nemzeti párti szervezetei is mellém állottak. És talán nem is kell külön kihangsúlyoznom, hogy Erdély számára milyen felbecsülhetetlen nyereséget jelent a mi kollaborációnk. Az új kormány elnökével, Averescu tábornokkal létrejött megállapodás szerint Erdély ügyeit egy erdélyiekből álló háromtagú bizottság fogja vezetni, amelynek elnöke én vagyok, tagjai pedig dr. Lupas és Goga Oktávián. Ez a bizottság idővel az erdélyi nemzeti párt hozzánk csatlakozó tagjaival ki fog bővülni. Szilárd meggyőződés az, hogy az erdélyi nemzeti párt semmilyen kormányalakulatban sem tudott volna magának ilyen fényes pozíciót kiküzdeni. Ezt beszédes számok bizonyítják mindennél ékeesebben. Az új kormányban több erdélyi miniszter, három erdélyi államtitkár foglal helyet és az összes kinevezett prefektusok, a huszonhárom vármegye vezetői szintén erdélyiek. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy az új kormány regáthbeli származású politikuskokat elvből nem nevez ki.

Ujabb kérdéseket intézünk a miniszterhez. Goldis László mindenre nyíltan és készséggel

Lemondott a Magyar Párt elnöke

(Cluj-Kolozsvár, április 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az, ami a Magyar Pártnak a községi választásokban elért kudarcai és a liberálisok által ígért engedmények visszavonása után előrelátható volt, most bekövetkezett. Ugron István, az erdélyi Magyar Párt elnöke lemondott. A lemondásáról Ugron István köriratban értesítette a Magyar Párt tagozatait, politikai körökben mégis érthető feltűnést keltett.

Ugron István körlevelében megállapítja, hogy a kormányváltás a Magyar Párt helyzetét is teljesen megváltoztatta. Hivatkozik a csucsi paktumra és a paktum körüli pártharcok ismertetése után rátér a községi választások alatt kötött liberális paktumra, amelyet a magyarság érdekében állónak látott, mint ahogy a jelenlegi kormánnyal való együttműködést is kívánatosnak találja. Majd a következőket írja Ugron István:

Ugron politikai hagyatéka

— Nincs kizárva, hogy a párt szükségesnek fogja tartani a kormánnyal a tárgyalásokat felvenni. Erre pedig, a történetek után, én nem vagyok már alkalmas. Erre már csak egy más elnök lehet hivatva, mivel szemben a kormány nincs elfogult bizalmatlansággal és aki maga is ily tárgyalások megújításánál semmi irányban sincs feszélyezve. En tehát komoly megfontolás után elhatároztam, hogy a párt elnökségéről lemondok, mit tudomásul venni kérek.

Ugron István ezután megállapítja, hogy az ismeretes brassói nagygyűlésen kitűzött programban szereplő kérdéseket sikerült a viszonyoknak megfelelően megoldani. Ez a négy pont:

A bánsági németek a kisebbségi blokk mellett

Temesvárról jelentik: A bánsági svábok a közeljövőben új politikai orientáció felé törek-
sznek. Azt igazolja alábbi nyilatkozatával Muth Gáspár bankigazgató, aki a hozzá intézett kérdésekre a következőket kijelentette:

— Egészen bizonyos, hogy mi svábok, új elhatározások előtt állunk. A Magyar Párt is okosan tenné, ha nem hamarkodná el jövőbeli magatartását, hanem elsősorban a többi kisebbségekkel, tehát velünk svábokkal és a szászokkal igyekezne közös kisebbségi blokkot alakítani. Ez a blokk sok erőt és még több tekintélyt képviselne minden román párttal, de elsősorban a kormánnyal szemben. Így jogos igényeinket hamarabb és jobban megvalósíthatnánk, mintha külön-külön kezdünk tárgyalásokat és alkudozásokat a kormánnyal.

— Ami a nemzeti párthoz való viszonyunkat illeti, őszintén bevallom, mi svábok, ezen

ad választ. Midőn azonban az új kabinet kormányzati programja iránt érdeklődünk, kitérő válasza ad.

— Nem nyilatkozhatunk — mondja — az új kormány programjáról, hiszen kormányzatiunk legelején állunk még és így nyilatkozatunkkal nem vághatunk elébe a kormánynak később megállapítandó és kidolgozandó részletes programjának.

Az új községi tanácsok sorsa

— Mi igaz abból, hogy az Averescu kormány az újonnan alakult községi tanácsok feloszlását tervezi? — kérdeztük.

— Azokat a községi tanácsokat, amelyeknek megválasztása körül rendellenességek fordultak elő és azokat, amelyeknek jelenlegi helyzete kifogás alá eshet, fel fogjuk oszlatni. A törvényt azonban, amelynek alapján a községi tanácsok létesültek, csak egy újabb törvénnyel lehet hatályon kívül helyezni. Tagadhatatlan, hogy az új közigazgatási törvénynek sok hibája van, amelyek módosításra szorulnak és amelyekben változtatásokat fogunk eszközölni.

— Mi lesz az új kormány politikájának irányvonala a kisebbségekkel szemben?

— Erre vonatkozólag nem nyilatkozhatom, — feleli mosolyogva Goldis, — annál is inkább, mert nem érzem magam illetékesnek a kérdés megválaszolására. Meg vagyok azonban győződve arról, hogy Románia kisebbségei az új kormány érája alatt meg fogják találni boldogulásuk útját. A kisebbségek eminens és elsőrendű érdeke az, hogy az általános választások alkalmával a kormánnyon levő nemzeti pártnak nyújtsák támogatásukat.

a párt megszervezése, az egység megszilárdítása, a sajtó bekapcsolása a Magyar Párt működésébe, a párt politikai súlyának a pártéletben való érvényrejtetése, — mindez megtörtént és így az ő missziója beteljesedett. Az új vezetőséget mindig híven fogja követni, amíg annak iránya, célja és ideológiája megfelel az övének. Utódjául gróf Bethlen György jelenlegi alelnököt ajánlja, akit az ügyek vezetésével utólagos jóváhagyás mellett már megbízott. Ugron István tegnap délután már el is utazott Kolozsvárról.

Paál Árpád nyilatkozata

A Magyar Párt elnökválságával kapcsolatban dr. Paál Árpád, az elnöki tanács tagja a következőket mondotta az Uj Kelet munkatársának:

— A pártfórumok előtt a lemondás nem történt meg. Levélileg közölte Ugron István az elnöki tanács tagjaival a lemondását, azzal az üzenettel, hogy ahhoz feltétlenül ragaszkodik. Azért választotta ezt a módot, mert utját akarta vágni minden kapacitásának. Az elnökség Kolozsváron időző tagjainak az a véleménye, hogy ezzel az elnök meg akarta könnyíteni a párt helyzetét az uralmon lévő néppárttal szemben.

— A párt elnöki tanácsa közvetlenül hűvös után ülést tart, hogy határozzon a további teendőkről felett. Egyelőre az a felfogás, hogy az elnök lemondását a pártfórumok nem veszik tudomásul, hanem ideiglenesen megbízzák az Ugron által kijelölt helyettesét, gróf Bethlen Györgyöt, hogy vezesse az ügyeket.

a téren is föltétlenül revízió alá vesszük eddigi magatartásunkat. Maniu Gyulát becsületes és korrekt politikusknak tartom. De azt is ki kell jelentenem az igazság kedvéért, hogy tulságosan naivan látta és kezelte az adottságokat és egyáltalán nem számolt a balkáni politikai fortélyokkal. Ha a nemzeti párt jelentős része a pártból kivált Goldis frakcióval együtt a kormány mellé sorakozik, úgy ez az alakulás kézenlélhetetlen rászorit bennünket is arra, hogy megváltoztassuk eddigi állásfoglalásunkat.

— Mindezt azonban csak mint magánember hangsúlyozom. Mert végeredményben a döntés ebben a kérdésben a svábság központi vezetőségének kezében van.

A szászok álláspontja az új politikai orientáció tekintetében eddig még nem jutott nyilvánosságra.

A szovjet összeállította Dosztojevszkij hagyatékát

Falóp Miller René, a kiváló bécsi publicista, aki több európai jelentőségű lap megbízásából járt Szovjetországra, egyik nemrég számban az új orosz színpadot ismertette. Falóp Miller René az orosz kulturviszonyoknak egyik legalaposabb ismerője, éppen ezért nagy érdeklődésre tarthat számot alábbi ismertetése Dosztojevszkij irodalmi hagyatékáról. Ez a hagyaték egészen új világításba helyezi a nagy orosz regényíró porráját. Falóp Miller René Dosztojevszkij-adatai a Piper féle müncheni könyvkiadó cégénél várják a megjelenést. E negyedik könyvből adjuk a következő szemelvényt:

Dosztojevszkij irodalmi hagyatékának ki-kutatása és megmentése olyan szövevényes história, hogy inkább lehetne egy regény bonyolalmas anyagához hasonlítani, semmint valószínűnek tartani. Már az első orosz forradalom idején egy déloroszországi tanító felhívta a pétervári Tudományos Akadémia figyelmét több Dosztojevszkijről származó kézíratra, amelyek birtokában voltak. Azonban a forradalom zűrzavarában nem reagáltak e jelentésre. 1918 elején ugyancsak értesítést küldött a közoktatásügyi népbiztosnak egy ismeretlen ember, aki közölte, hogy Dosztojevszkij özvegyének kaukázusi villájából általa a forradalom kitörésekor elrabolt egy ládányi kéziratokat 12 millió millió rubelért és büntetlenségének biztosítása esetén hajlandó kiadni. Miután ezt a jelentkezést sem intézték el tapintatosan, a tolvaj megszökött Oroszországból a kéziratokkal együtt.

Más uton azonban sikerült Dosztojevszkij második nejeinek hagyatékából, továbbá Dosztojevszkij fiának tulajdonából származó eredeti kéziratokat kinyomozni, amelyeket ma Moszkvában és Pétervárott őriznek. E kéziratok egy részét a szebasztopolli „Cseka” birtokából kellett kiszedni, más részét egy moszkvai bank püncslekrényéből ásták ki, ahová a mintegy 23 kötet kéziratot sz író özvegye helyezte letétbe.

A különböző helyekről nagy fáradtsággal összehozott kéziratokat egyesítették az Akadémia, a pétervári Puskin ház és a nyilvános könyvtár számára megőrzés végett átadott irásokkal és így állították össze Dosztojevszkij hagyatékát.

Dosztojevszkij ezen írásából lehet megállapítani, hogy Dosztojevszkij is egy nagyszabású regényciklust tervezett, amit azonban nem realizált. Amikor „Félkegyelmű” című művét befejezte, „Atheizmus” cím alatt egy új hatalmas regénysorozatot akart írni, melynek nevét ezután megváltoztatta „Egy nagy bűnös életé” re. Napvilágra jutott jegyzeteiből megtudjuk, hogy „Az ördögösök”, „Az ifjú” és „Karamazov testvérek” című nagy regényei is a tervezett regényciklus részei voltak.

Megtalált írásából rekonstruálható Dosztojevszkij nagyszabású koncepciója és meg lehet ismerni tervezett regényeinek vázlatát és töredékeit. De ezenkívül rendkívül nagy fontossággal bírnak a feltárt kéziratok a nagy orosz író műhelytitkainak és alkotó munkája genezisének hallatlanul közeli megvilágítása szempontjából. Mint egy nagy festőművész, aki számtalan rajz és szíavázlat előmunkája után fog egy nagy nagyszabású mű kidolgozásához, Dosztojevszkij is végtelenül sok előmunkálatot végzett, hogy dus képzeletének alakjait véglegesen megformálja. Még így is megtörtént azonban, hogy a kiadó sürgéte követtekésében elsiette az írásait és bizonyos ellenmondások csusztak be egy-egy munkájába. Feljegyzései alapján most megáll-

HYPEROL

fertőtleníti, megvéd torokfájástól

SZÁIVIZ TABLETTA

Kapható mindenütt.

pitható,
gyakran
lenési for
körülmén
gel birua
szabatoss
világításá
rajzmotiv
desére ad
dolgozásá
tárgyhoz
vetése m
életével
sugar be

(Ne
beváder
Egyesült
arrovon
felkérte
gent táv
jelent a
W
tor ma a
gyermek
lebbi hoz
biztos a

azo
Az
Krl

(Lond

Az angol
ma arról
kormány
nagyhata
vetség ki
az a véle
olyan er
ciusi vol
angol ko
azokról
sával a
életképes
praktikus
vetkezők
1. N
zeljék, m
vetségi T
vazati jo
alább is
Addig is

(Lond

A hosszú
solini és
között é
litikai é
is hetek
„Daily T
nyel nem
lini vere
akarta m
erősíteni
cióját és
Ausztria
került a
dálásáról
hogy Fr
gitse és
kisantant
tárgyalás
ben Ben
tásához
hogy má
Csehslvo
A vé
egyemén
ügyminis
meggyez

a bacillusok nem hívei a családi otthonnak s direkt a nőtlenség tüdejére pályáznak. Helyesebben: a nő ember nem ér rá betegnek lenni, mert a házasság gyönyörkeltő kötelességei lefoglalják minden idejét és képzeletét.

Eppen ezért, atyámfiai csak nőstüljete. A hosszú életet egy biztosító orvos ajánlja nektek, aki mindig biztosra megy. Biztosítsátok a

biztosítási vállalatok konjunkturáját megfelelő életbiztosításokkal, ami a családi életnek elengedhetetlen kelléke. Csak azt nem értem, hogy ha a házasság meghosszabbítja az életet, Fiaik doktor miért nem törli intézete üzletágai közül — az életbiztosítás? Avagy a házasság az életbiztosítók életét is meghosszabbítja? Vagy úgy... B.c.ánat! Ping Pong

Hármínc százalékkal felemelték a francia behozatali vámokat

(Páris, április 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) A szenátus pénzügyi bizottsága ma tizenöt szavazattal tiz ellenében elfogadta a polgáradót, tizenhat szavazattal tiz ellenében pedig elfogadta a fejadóról benyújtott javaslatot. Egyidejűleg a Kamara is ülésezett, ahol 311 szavazattal 9 ellenében 30 százalékkal felemelték a behozatali vámokat. Az új törvény alól csupán a papír, dohány, gabona, cukor, kávé, kakao és a mezőgazdasági gépkatrcsok képeznek kivételt. A Kamara legközelebbi ülésén plénumban döntenek a pénzügyi bizottság határozatai felett, azután három hétre elnapolják az üléseket.

Félmillió kilogram a világ évi aranytermelése

Románia második helyen áll az európai statisztikában. A világ-placon az arany vásárlóértékének emelkedését várják

(Cluj-Kolozsvár, április 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) A világháború végén, sőt már előbb is, fokozatosan eltűnt az arany Európa gazdasági életéből és Amerikába vándorolt. Ennek megfelelően minden jelentős gazdasági téren papírpénz volt forgalomban és az indexrendszer bevezetése teljes kiszorítással fenyegette az aranyat pénzforgalmi vezetőhelyéről. Kiváló nemzetgazdászok, mint J. M. Keynes is a papírpénz állandósítása mellett foglaltak állást, amelynek vásárlóerejét a hitelkeretek támogatásával és megszorításával akarták szabályozni.

Az elmúlt évi aranytermelés azonban az arany hegemoniáját juttatta diadalhoz. A világ pénzügyi vezetőemberei, mint Mac Kema, Paul Warburg és mások az államok védővámrendszerei miatt különben is lehetetlennek tartották egy olyan nemzetközi intézmény létesítését, amely befolyásolatlanul képes volna a papírpénz értékét szabályozni. Ez egyébként sem Amerika, sem Anglia érdekeinek sem felelt meg, amelyek tudvalevőleg nemcsak kérték a világot aranytermelésükkel rendelkeznek, de Anglia tartja kezében a világ aranytermelésének a zömét.

A nemzetközi statisztika szerint az elmúlt évben közel 550 ezer kilogram aranyat termeltek, ami lényeges javulást jelent az 1924 évi eredménnyel szemben. Ez a horribilis mennyiség azonban még mindig messze mögötte marad az 1915. évi rekordnak, amely 707 ezer kilogram volt. A rekordtermést azután fokozatos csökkenés követte és 1916 től 1922 ig 480 kilóra esik a világ aranytermelése, amelyhez hasonlóan gyenge eredményt csak 1901—1905 közötti évek produkáltak. A legfontosabb aranytermelő hely a délafrikai Transvaal, amelynek évi produktuma körülbelül 300 ezer kilogram. Kalifornia és Alaszka 80 ezer, Kanada 40 ezer, Mexikó 25 ezer kiló aranyat termel évente. A délamerikai Kolumbia évi aranytermelése 10 ezer, Brazíliaé 5 ezer, Perué 3 ezer, Venezueláé 500 kilogram. Afrikában 20 ezer kilogram aranyat termel Rhodézia, 7 ezret Brit Afrika és Belga Kongó 3 ezret. India 13 ezer, Japán 7 ezer, Korea 4 ezer, Kína 3 ezer, Holland India 3 ezer, Nyugat-Ausztrália 15 ezer kilogramot termel évente. Európában az egyes országok évi aranytermelése a következő: Oroszország (Sibériát beleértve) 5000 kilogram, ami a békebeli termelésnek csak 10 százaléka; Románia 1500, Csehszlovákia 300, Németország 200, Jugoszlávia 200, Olaszország 23, Ausztria 20 kilogram, míg Anglia, Franciaország, Svédország és a többi állam évi aranytermelése alig éri el az egy kilogramot.

Érdekes adatokat tartalmaz a nemzetközi statisztika az aranytermelés fokozásáról és az arany értékének kialakulásáról. Így például megtudjuk belőle, hogy 1492 óta, vagyis amióta Kolumbusz felfedezte Amerikát, 1700 ig a világ évi termelése 6000 kilogramról alig 10.000 re emelkedett, ami annak a véletlennek tudható be, hogy Kolumbusz az aranyban szegény nyugati partokon kötött ki. Körülbelül ugyanebben az időben kezdik meg bántalmas lelkiismeretességgel vezetni a világ aranystatisztikáját, mert felismerték ennek szoros össze-

függését az arany értékszabályozó jelentőségével. Ez a kérdés a legtöbb országban csak a XIX. században lett aktuálissá, míg az aranyvelő a óta alig 1850 körül került bevezetésre nemzetközi viszonylatban, amiben nagy része van az aranytermelés akkori nagy fellendülésének. Mert míg 1840 és 1850 között évente 50 ezer kilogram aranyat termeltek, 1851 től 1855 ig ez a kvantum várhatóan kétszáz ezer kilogramra emelkedett.

A háború előtt Amerikán kívül Oroszországnak, Japánnak, Ausztria Magyarországnak, Franciaországnak és Angliának igen nagy aranykészletei voltak, ma azonban a franciák jelentős aranykészletei mellett az arany tulajomórésze Amerikában van, amely ennek hasznosítására külföldi kölcsönöket adott az olyan államoknak, amelyek visszatértek az aranyvalutához. Az olyan ország, mint Románia, amely a maga bankjegyforgalmát főleg devizákkal és így többek között dollárral fedezi, azért nem kapott amerikai kölcsönt, mert az itt lévő dollárdeviza lehetővé aranyfedezete jelentékeny kamatvesztést jelent Amerikának. Ezt a veszteséget is a külföldi kölcsönökön akarják behozni az Egyesült Államok, amelyek az arany decentralizálásával egyúttal megakadályozzák azt is, hogy a segített államokban bankjegyinfláció következzen be. Végeredményben pedig az arany elosztódása az arany vásárlóerejének növekedését fogja előidézni.

Lloyd Expr.

Telefon 419

Zongoraszékek kaphatók!

Erdély legrégebbi és legmegbízhatóbb

zongora raktára

Cluj, Str. Saguna 14.

TRISKA I.

Szállít zongorát, pianót gyári árban, a legelőnyösebb fizetési feltételek mellett. Több ezer elismerő irat megtekinthető. Vidékre szállítási költségeit a cég viseli.

Tánc- és művészlemez, beszélőgép raktáron.

Ujabb kihallgatások a frankügyben

Budapest, április 3. A frankhamisítás pótnyomozása folyamán ma újra kihallgatták Teleky Pál grófot és Sigray Antal grófot. A kihallgatások a legnagyobb titokban történtek és annak eredményéről kommunikált nem adtak ki. Holnapra ismét több ismert személyiséget idéztek be.

Az öt éves Keren Hajjeszód

Icta Berthold Feiwel (London)

Annak, aki egy intézmény bölcsőjénél állott és napról-napra meleg érdeklődéssel kísérte az intézmény fejlődését, megbecsülhető, ha egyéni érzése az intézmény valamelyik nevezetes évfordulójánál előtérbe tolt.

Öt év után ime, ugyanaz a dolgozószoba. Öt év! A munka egyes részei olyan összefüggő kapcsolódtak egymásba, anyai céltudatossággal már az első napokban, hogy az idő vasfoga semmit sem tudott kirágni e láncból. Mégis. Mi volt akkor, amikor megkezdődött és mivé lett most, öt esztendő elmúltával? Maga az intézmény neve Keren Hajjeszód büszke, teljes erővel cseng, mint meghitt szállóigeje a népek, százezrek érzik így Marokkóban és Ugandában és Indiában és Braziliában. Hatalmas, sajátos alakulat ez a szervezet, a technikai és a szellemi folkészültség érdekes színei vibrálnak benne, a rávaló emlékezés földi és a palesztinai ugarból termékeny vált földeket és mezőket, kerteket, házakat, utakat, terraszokat, iskolákat, kórházakat, bevándorló otthonokat, kísérleti állomásokat, kőbányákat és lecsapoló munkát, kis és nagy telepítéseket fönt a magaslatokon és lent a völgyek mélydéseiben. Földézi az emberek ezreit új, alkotó, éltakarástól duzzadó és küzdő embereket, a maguk munkabeli meghatározhatóságban, új világok sajátos határai középette. Mindössze öt esztendeje és ime — egy új világ!

Ugyanaz a dolgozószoba!

Az emlék pedig: friss, mintha mindez tegnap, egyetlen napon alkotódott volna, nem fakult el, mintha örök emlékezettel való történelmet akarna adni mindabból, ami öt év előtt és öt év alatt végbement. Egy hosszú pillanat alatt emlékem végigsiklik mindazonon a neveken, amelyek id-fázisoknak ehhez a teljesítményhez. Csak szemlélni tudok megelégedetten és nincs kritikám e némes öröme élvezzéskor. Az alkotás boldog öröme ez, a csodás ajándék, amivel a legnagyobb Alkoto ajándékozta meg magát a hetedik napon, amikor „látta, hogy minden jól vagyon...”

Mialatt a gondolatok pihennek, a tekintet végigsiklik a munkahelyen. Ime, ott a Keren Hajjeszód alapítólevele, amott Palesztina hatalmas fal térképe, minden falon zsidó típusok: bokharai, askenáz, marokkói, jemenita fejek Lilien kez alól. Szimbólumot látok az önkéntelen összeállításban. Amott Palesztina térképe kijegyzett részekkel, ahol zsidó telepések élnek, vagy város sikegok, amelyek zsidók befogadására várnak. És mellette ősz rabbik szentségesen misztikus szeméi, lengyel zsidók nyugalmat és otthont kereső, fáradt és könnyektől száradt, ijedt nézése, amott egy fiatal jemenita fatyolosan ijedt tekintete és egy másik falon ott a válasz a nézőn is beszédes kérdésekre, amit e szemek, a zsidó galut lelke és Palesztina térképe ad föl ott a Keren Hajjeszód alapítólevele. A szimbólum sokatmondó nyelvén beszélnek egymással a dolgozószoba csendes szellemei. Vajjon e beszéd nem meghittebb, nem vigasztalóbb most öt esztendő után, ahogy tekintetem végigsiklik a dolgozószoba tárgyain?

Egy kínos gondolat villan meg bennem: Efraim Mose Lilien, aki minden zsidó tekintetbe beletekintett és akinek megadatott, hogy művészetével újra fölélessze a szemek lelkét, nincs többé. Unitárs, aki utközben, időnek előtte esett el. A jemenitával, akinek fiatal fejt a finom tincsekkel lerajzolta, találkozott Palesztinában, ahol már mint gazdálkodó uraskodik, de E. M. Lilien immár halott. Milyen álmokat álmotunk öt évvel előtte a zsidó művészetéről, az új könyvről, az új dalról? Vajjon Martin Buber nem vitte e az álmokba a vallás misztikumának ünnepélyességét? És Aron Rappin Erec Jiszráél gazdasági újjáépítésének tervével és gondolataival nem szírdíotta meg ez álmokat? És Chaim Weizmann nem emelte a szellem tiszta szférájába, amikor a héber egyetem aláába egyest e te ez álmokat?

Egy álmódzó ment el. Minden álmódzóznak mennie kell. Mégis fölarsog az új dal, az új gazdasági rend már tervszerűen illeszkedik, az Embekben egy új emberi méltóság ideáljai törekednek föl és Jerusoláimban a Scopus-hegyen áll az új egyetem főépülete. És mi lesz a népi alap, a Keren Hajjeszód fiatal álmából, ha majd ötször öt esztendő vonul el...? Álmódzó voltunk, amikor kivonultunk a fogságból... Mennék az álmódzó!

Vajjon nem csodálatos idők ezek és nem áldott nemzedék az, amikor az életből álmok keletkeznek és amikor az álmok életté válnak?

Hajjeszód

(London)
 jénél állott és érte az intéz- egyéni érzése ávfördulójánál
 gószoba. Öt szűgön kap- sággal mir az semmit sem t- ott akkor, ami- 5: esz'endő el- Koren Hajje- t meghitt szálló Marokkóban és an. Hatalmas, a technikai és a bírálnak benne, stinai ugarból kerteket, há- kórházakat, ásokat, kőbá- és nagy tele- lent a völgyek zreit új, alkotó, reket, a maguk világok sajátos endéje és ima
 mind ez nap, nem fabult el, helmet akarna s öt év alatt emlékem vé- amelyek id-fá- sak szemlélni ikám e nemes fog öröme ez, gyobb Alkoto napon, amikor
 a tekintet vé- a Keren Haj- hatalmas fal- sok: bokharai, lien kezg alól. összeállításban. részekkel, ahol ágak, amelyek ette őz rabbik el zsidók nyu- és könnyektől fiatal jemenita házik falon ott sekre, amit e szatina térképe apítólevele. A nek egymással ajjon e beszéd ost öt esztendő a dolgozószoba
 nem: Efrain etbe beletekin- szétével újra többé. Utitárs, A jemenitával, kel Jerajzolta, nt gazdálkodó alott. Milyen a zsidó művé- Vajjon Mar- vallás miszti- Ruppin Erec veivel és gon- álmokat? És szellem tiszta álrába egye- álmodozónak al, az új gaz- ik, az Emek- brekednek föl l az új egye- alap, a Keren ör öt esztendő r kivonultunk k és nem ál- álmok kelet- nak?

A gondolat csábcs játéka, hogy az ember kis dolgokban keresse azt az éte'met, ami nagy dolgokra mutat és álmodozó elszóródásban egy lélegzetet hozzon e kis helységbe. E helység voltaképpen munkahely és ha van genius locija, akkor egy szígoru szellem bizony, aki minden órától komoly, elszánt, józan szolgálatot követel. Nehéz szolgálat a sokaknak, akik sok helyütt teljesítik e szolgálatot, egy világban, amely gyakran jóindulatu, gyakran ellenséges, de mégis mindig csak földi világ, földöntuli akadályokkal, nehézségekkel és csalódásokkal. De dolgoznak szívük lendületével és ha elfáradtak és ha kétely ébred bennük, nyult lendülettel ideálokat szórnak a világba, hogy visszhangra tegyenek szert, hogy választ hozzanak, ami pénzbeli érték. Szellem és anyag cseréje ez és ebben mutatják erejüket, érzésüket és türelmüket. Minden földat legfelelősbbe, eredményesen elvégezni a munkát és ügyelni, hogy a pénzzel való érintkezés kapcsán semmi tisztátalan, semmi homályos ne vegyüljön a munkába . . .

Tabella fe'szik előttem, sorok és számok. Ország, ország mögött, esztendő, esztendő után. Egy lapon a Keren Hajjeszód öt éves eredménye. Kévs! Ez tehát minden eredménye az öt éves munkának! A régi Pythagoreusok világszemlélete a számokon szűrődött át, szerintük a számok tették a dolgok lényegét. Mialatt kérdésim végigsiklanak a számsorokon, a számjegyek életrekelnek. Hogy jöttek létre, mi történtik velük? Melegszerű emberek támadnak föl, forró szavak szállanak ajkaikról. Országokat járnak és odavisszik a várakozókhoz szígeit. És ősi szentség száll Béth él felől. „És följánlom minden javam tizedét . . .” Kép képre halmozódik. Magasratörő bronz testtel verőfényben áll egy ifju, izmos kezében lesújtásra készen a csákány, amellyel darabokra zuzza majd a szikla köveit. És hosszú kabátban, zsinórral öve körül egy szakállas öreg, aki az ekét tartja kezében és így végzi az istentiszteletet. És most zene csendül. Gyermekek fölkapagnak, amikor boldog játékot játszanak gabona kővék között . . .

Ujra áttekintek nézésemet a számokon és föltekintek. Nem, a dolgok lényege mégsem a szám. Ezeknek a lényege vér és lélek.

Tüntetés az emberiség ellen

Rousseau szerint a bűn nem veleszületett tulajdonsága az embereknek, hanem a társadalmi élet produktuma. Vagy ahogyan a nagy Hippolyte Taine mondotta: termék, mint a vitriol és a cukor. Az ember atavisztikus ösztönök és jelenvaló adottságok függvénye, akaratla korlátolt, még gondolkodását is külső és belső tényezők határozzák meg. Ez utóbbit igazolni látszik az a tény, hogy míg délen rendszerint vidám és könnyű népek élnek — mert ilyenekké predestinálja őket az éghajlat melegsége és termékenyítő ereje, — addig a ködös, hideg északon munkás, komor, elmélyülő az ember.

A bűnözés hajlama tehát nem egészen egyéni megnyilvánulás — ezt ma már minden büntető jogász tudja és a modern jogbölcselet is elismeri. Ugy látszik azonban, hogy a párisi börtönörök nem osztják a jogbölcselet nézeteit, ezek a lelkes szolgák Marquis de Sade-ot tartják mesterüknek, aki a sadizmus nevezetű „erkölcsi” megnyilvánulás felfedezője és apostola volt. Ők ragaszkodnak jogaikhoz, ragaszkodnak ahhoz a „demokratikus vívmányhoz”, mely az elitelt felett sz bad rendelkezési jogot biztosít nekik.

Valahogyan nagyon is igaz az, hogy a szolgáshoz kettő szükséges: szolgálni kész és szolgáltatni akaró egyén. A kettő közül — végső fokon — talán nem is a szolgatartó az embertelenebb, legalább is a párisi fogházörök cselekedete ezt a feltevést igazolja. Az igazi szolgaszellem — a lehetőségek ellentétes pólusán — egyben a legbornirtabb elnyomó hajlamokkal telített, gyönyörűségét leli az emberi szenvedésben — és mint minden szenvedély: gondolat és meggondolás nélkül való.

A demokrácia veszélyei között kétségen kívül első helyen áll ezeknek a szolgaszellemekeknek érvényesítési lehetősége, embereké, akik fantáziájuk siváregya és érzelemviláguk szűkössége folytán képtelenek megérteni az emberi cselekedetek determináltságát, a büntetés nyomorúságát, a bűnhődés szenvedéseit és valami ostoba egyéni dogma alapján a társadalom megbélyegzettjeiben kizárólag „Prügelknabe“-t látnak, akikon kitölthetik brutalitásuk

minden dühét, hatalmi örületük — szolgáknál mindig felfokozott — aljasságait.

Nagyon sivár adalék korunk pathológiájának lényegéhez a párisi börtönörök állásfoglalása, akik tüntető menetben mentek a belügyminiszterhez, hogy ott fogházigazgatójuk ellen panaszt tegyenek, aki nem eléggé súlyosan büntette meg az egyik renitenskedő rabot.

Joggal hihetnők, hogy a társadalmi ranglétra alacsonyabb fokán álló emberek, mint a fogházörök is, a bűnbe sodródott emberekkel szemben — akik rendszerint szintén az alacsonyabb társadalmi osztályokból kerülnek ki, — bizonyos részvétet éreznek. A nép egyszerűbb és szabadabb lelkületű fiai a bűnözőket rendszerint szintén szerencsétleneknek tartják, Anatole France esztétikai borzadást érez velük szemben, de szelid tekintete egyébként megbocsájtóan nézi őket.

A humanizmus szelleme azonban a mélységekbe még nem hatolt le. Igaz: a magasabb régiókban sem lett még divattá, korunk is hemzseg a Scarpiáktól, akik a törvények eredeti szellemét a bosszu szenvedélyével hamisítják meg. Mégis: a demokrácia hazájában, ahol a társadalmi ellentétek nem olyan élesek és szenvedélytől átfűtöttek, — valahogyan megdöbbentőbben hat a fogházörök ismertett állásfoglalása. Ez az állásfoglalás a pesszimisták és konzervatív társadalmi bölcselek álláspontját látszik igazolni, amely szerint minden ember farkasa a másik embernek s akit a sors, vagy a körülmények emberek fölé helyezett, — az sohasem fog meggondolásokra vetemedni, hanem kíméletlenül éli ki a maga hatalmi szenvedélyét.

Lehet, hogy van ebben a feltevésben valami igazság. Az ember nem született angyal, de nem is született ördög. A viszonyok és a rendszerek döntik el, hogy milyen tulajdonságok érvényesülnek legerősebben az egyénben és az egyénekből összetett csoportokban. Bizonyos, hogy a demokrácia, a haladás még mindig veszélyes és kellőleg nem biztosított vágányokon halad s az emberi jószág és belátás, a szelidség erkölcs az erőszak erkölcsé felett nem diadalmaszkodott. A demokrácia révén felszínre kerülő társadalmi erők még atavisztikusan kegyetlen ösztönökkel felruháztak, magukon viselik az oligarchikus korszakok stigmiáját: az elnyomást és a türelmetlenséget.

A párisi fogházörök brutális és kegyetlen fickók, de nem egészen felelősek tettükért. A szolgálata tudatlansága mindig veszélyes. A párisi fogházörök minden bizonnyal nem ismerik az erkölcsi relativitás elméletét, a részvétet a bűn irányában. Gépek ők, annak a társadalmi atmoszférának gyermekei, mely a hatalmi tekintély elvén alapul, anélkül, hogy az igazságság gondolatával tudná enyhíteni a bilincsek szorítását. Ők maguk is öntudatlan termékei a viszonyoknak, annak a kornak, mely vérgőzben és erőszakban fogant. Gonoszságuk nem öntudatos tehát, csak ösztönös. Annál örvendetesebb, hogy a belügyminiszter és a fogházigazgató nem nekik adott igazat. Ez talán gondolkodásra késztí a szolgákat is, akik mindig a tekintély után igazodnak és cselekedeteik irányát, sőt bizonyos mértékig ösztöneiket is — a tekintély utmutatása szerint élik ki és alkalmazzák. (s. l.)

Amerikai napló

Beszélgetés a Central Parkban az amerikai munkáról

(New-York, március 19.) New-Yorkban minden kétségbeesetten, fájdalmasan sablonos és egyforma. Kizáró precizitással sorakoznak az utcák egymás mellé, pontosan egyenlő távolságban, egyik ház annyira ugyanaz, mint a másik, hogy az egész utca egy házá olvad össze. Ez a nyomasztó uniformitás az emberek külső és belső életére is rányomja a bélyegét. A legapróbb részletekig annyira egyformán öltözködnek, hogy ebben a hatmilliós emberrengetegben rögtön feltűnik az idegen, akit mászerű öltözködése miatt mindenki kinéz és lemosolyog. (Mégérkezésemkor nyár lévén, mellény nélkül jártam és egy 2—3 ujnnyi széles csattos bőrvet viseltem. Amerikában akkor minden fértin egész keskeny, jellegzetes csattal felszerelt öv volt látható. Tehát mindenki rögtön megállapította rólam, hogy „foreigner” vagyok. A földalattin, az utcán annyira utánam néztek, úgy fixirczák, hogy az teljesen kibírhatalan volt — másnap kénytelen voltam amerikai övet venni.) De nemcsak a ruházatuk, hanem az egész életbeosztásuk, talán még lelki- és gondolatviláguk is ugyanaz. Egészen biztos, hogy New-York hatmillió lakójának aránytalan többsége egy időben kell fel, egyszerre fog munkához, ugyanaz

a szórakozása és öröme. Ennek az életnek is megvan a maga előnye és hátránya. Egyéni dolog, ki milyennek látja. Egy azonban kétségtelen, aki oda megy az előtt csak két út áll: szokni, vagy szokni. Tertium non datur! Teljesen kizárt dolog, hogy az európai individualis hajlamok és kiélési tendenciák, azzal a minden egyéni differenciálódást maga alá taposó tömegáramlattal szemben fentarthatassák magukat.

Amíg a zöldből sárga lesz

Tehát minden kikerkező európai, különösen intellektuel egy erős külső és belső átalakuláson kell hogy keresztülmenjen, azaz — newyorki dialektusban szólva — „ki kell grinolja magát”. S az a processzus, míg egy „greentoruból” (zöld, azaz újonnan érkezett) sárga, azaz érett amerikai lesz — az amerikai uniformitás örök törvényei szerint — szinte mindegy embernél egyformán folyik le. Minden ember sok keserves, tréfás akasztófahumorral telített történetet tud elmesélni az ő „grinolásáról”. Ugyanis Newyorki tartózkodásom második vasárnapján az Albazi-kávéház terraszán akartam elfogyasztani feketét. Amint elhaladok az asztalok között, egy egyik sarokban felfedezek egy urat: zsiradi kalsp a fején, nadrágján, amelyen igazi amerikai szíjj, selyemharisnya, széles otromba cipő — ingujjra vetkőzve szelenszálon valami színes folyadékot szív egy pohárból s közben ujságot olvas. A meglesztéstől mezdulni sem tudtam, csak merően bámultam rá. Vajjon tényleg ő volna az én kolondos, táncos, mindig zsurozó jogászkollegám, kivel annyit étáltam a Duna-korzón — az én egykori ezredtársam, a Szebenben közismert waffenwehrs, lakkeszímás, snájdig tűzérzészls . . . Nem, nem merem megszólítani. De ő ugylátszik megérezte, hogy valaki fixirozza, felnéz és a következő pillanatban kitörő örömmel átöleljük egymást. — Well — mondja D. I. barátom — ülj le és mesélj nekem sokat-sokat a jó öreg Európáról az ó-hazáról. A „Römischer Kaiser”-ben lehet még olyan jó görögasszút inni — s a nők, a pesti lányok mit csinálnak?

Igyekeztem hamarosan kielégíteni kíváncsiságát, hogy aztán én mehessek neki számtalan kérdéssel. Hisz itlétem kéthete alatt annyi kérdés halmozódott fel bennem, hogy azt se tudom, hányadán vagyok. Most végre találtam egy intelligens embert, egy jó barátomat, ki már néhány éve itt van — most mindent meg fogok tudni.

Barátom ice-cream i (fagyaltot) rendelt, rágyújtott egy szivarra — Hm, máséjlek Neked Amerikáról? Tulajdonképen kár az időért, mert hiába

Nagy
harisnyavásár
 mélyen
 leszállított
 árakkal

Kötött harisnya, minden színben	Lei 30
Flohr harisnya, minden színben	Lei 58
Muszlin harisnya, divatszínben	Lei 69
Cérna-muszlin, minden színben	Lei 98
Selyemfátyol harisnya, minden színben, Lei 12	

Blatt
 Főtér 13. szám
 Divatkeztükben és költőitárunkban óriási választék.

mesélnék akár huszonnégy óra hosszát, attól nem lesz okosabb, azzal nem sokat érsz, ha hallod, vagy akár látod Amerikát, — Amerikát élni kell, érezned kell a saját bőrödön, gyomrodon, lelkeden keresztül. Akkor majd megtudod te is mi az Amerika — Te greenhorn!

A Central Park tópartján

A Central Park tóparton körülünk egy padra és a barátom elmesélte hogyan történt az ő „bigree nolása.”

— Hát mindenekelett tudd meg, az amit, el mondok neked, lényegileg minden földnek a története. — Mint a többiek, úgy én is nagy munkakedvvel, sok reménnyel és kevés dollárral érkeztem Amerikába. Minden újonnan érkezett bevándorolt, a rokona, ismerőse révén, vagy valami más módon, de okvetlen eljut a város azon részébe, ahol a fajtábeliek laknak nagy tömegben. A park mellett fut a híres, pazar, előkelő 5—th avenue, amelynek túlsó oldala már az East Side hoz tartozik, — de az igazi East Side, amiről annyit lehet hallani és olvasni, az tulajdonképpen csak a 3 avenuen tul van. Ott vannak a nagy bevándorolt tömegek egy más mellett, nyelvi, népi horvát(zarodóságunk szerint letel-pédve. A Yorkville városrészben különösen a 79-ik utca környékén nem találsz mást mint magyart, vagy magyarajku zsidót.

Munkakeresés

Itt Amerikában a munkánál még sokkal nehezebb és keservebb a munkakeresés. Persze ez meglep téged, mint minden green. Ti azt hiszitek, ha kegyeskedtetek európai előkeleségeket a hajón

felejtetni — Amerika boldogan vonul elibetek és hódulata jelétül tálcán prezentálja a munkaalkalmakat! Nem hallotad még e kifejezést „tunting for job,” (munkára való vadászás)? A munkakeresésnek két módja van: vagy „The Worle” útján (ez egyike a legelterjedtebb napilapoknak), vagy az Implog Agency (ügynökség) révén jut az ember foglalkozáshoz.

Eszembe jutott, hogy ezelett való nap járt a kezembem egy „World” — a munkahirdetéseket is végigolvastam és az volt az érzésem, hogy a barátom kissé nagyképűsködik. Meg is jegyeztem: — Mégsem lehet azért oly nehéz munkához jutni, hiszen a lapban rengeteg hirdetés van.

— Javithatatlan európaer — válaszolt — mindig a betű után itéled meg a világot — nézd meg a mögöttem levő való életet! Igen, rengeteg munkát hirdetnek, csak hogy az a baj, hogy mindig több az eskimó, mint a foka és ilyenkor sokszor az eskimók egymást bunkózzák le — hogy a fókához juszanak. Aztán, tudott te, mi rejlik egy egy hirdetés mögött, menyit hazug reklám és szédítés? Csupa csalétek a vérmesreményű, könnyen gazdagodni akaró greenhorn-ok részére. Tudott mit — holnap vesznek egy World t aztán „megtanítlak” hirdetéseket olvasni s akár el is mehetünk egy-két helyre.

— De én —

Ne ijedj meg nem fognak be munkára! Onnan elvezünk az embervásárra, azaz az ügynökségekhez. Meglátod ez a kis körut felér aonyival, mintha egy hétig a könyvtárban a munka problémáit, a magasabb szociológiát tanulmányoznád.

Már éjfélre járt az idő. Barátom hazakísért és azzal váltunk el, hogy másnap egy „World”-dal felszerelve értemjön. Kun Adalbert

Rendkívül ülészakra összehívták a palesztinai zsidó nemzetgyűlést

Weismann nagy expozét fog tartani az ország legaktuálisabb problémáiról

(Jeruzsálem, április 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) Dr. Chaim Weizmann, a cionista világ-szervezet elnöke március 29-én Kish ezredes társaságában Palesztinába érkezett. Az elnök, aki Egyiptom felől jött, mindekelett anyja látogatására Tel Avivba utazott, ahonnan néhány napi tartózkodás után Jeruzsálembe fog utazni. Áprilisnyolcadikán pedig — mint azt az Uj Kelet már jelezte — Nahalata megyébe, ahol részt vesz a leányok számára létesített mezőgazdasági iskola felavatásán.

A Waad Lőumi a közeli napokban gyűlést tart. Weizmann elnök e tanácskozásokon részt vesz és az aktuális kérdésekben nyilatkozni fog.

Mint hogy a palesztinai kormány megnyugtató kijelentései ellenére semmi sem történt abban az irányban, hogy zsidók fölvéteszenek a határvédelmi csapatok kötelékébe, a jásuvban emiatt trüsi az izgalom. A „Haarez” hangszólca, hogy a mandátarius hatalom ellen eddig csak az a panasz volt, hogy nem teljesíti a vállalt kötelezettségeket, most a kormány első esetben pozitív cselekedettel sérti a zsidóság jogait, mert nemcsak, hogy nem vesz föl zsidókat a határvédelmebe, hanem az ottlevőket is elbocsátja.

A revizionisták Jeruzsálem utcáinak falaira plakátokat ragasztottak, amelyben felhívják a Waad Lőumit, hogy adja föl végre győngé és passzív ma-

— Megőrült, mert zsidó volta miatt nem vették fel az egyetemre. Budapestről jelentik: A magyar numerusz klauzusznak újabb áldozata van. Egy szerencsétlen diák, Weinberger Elemér, aki négy éve kísérelte, hogy felvegyék az egyetemre, beleőrült nagy fájdalomába és ma egy dührohamában revolvvert rántott apjára és le akarta löni. Weinberger Elemér, aki a győngyösi zsidó kántor fia, négy évvel ezelőtt érettségizett. Mind a nyolc osztályban eminens tanuló volt, az orvosi pályára készült, de nem vették fel az egyetemre. Kérvényét a dékánatusi hivatalok minduntalan visszautasították a numerusz klauzuszra való hivatkozással. A szegény diákot erre apja órásmesternek adta és ki is tanulta az órásmesterséget. Közben öccse is leérettségizett és sikerült Párisban beiratkozni a Sorbonne egyetemre. Kihozatta bátyját, akinek ott egy órászületben állást szerzett. Tizenhat hónapig dolgozott a francia fővárosban, állandóan a diákok társaságában élt és még jobban elkeveredett, amikor látta, hogy belőle legjobb esetben csak órásmester lehet, a tudomány útja el van előle zárva. Ettől kezdve buskomorságba esett és kétségbeesett öccse végre hazaküldte Győngyösre. Apja felhozatta Budapestre és egy kis

szállóban szálltak meg. Amikor az öreg Weinberger kérte, hogy jöjjen ki vele a János-szanatóriumba, ahol majd megvizsgálják, ingerülten kifakadt és kijelentette, hogy neki semmi baja nincsen. Az újabb rábeszélésre pedig hirtelen hátsó zsebéhez kapott, revolvvert rántott és le akarta löni apját. A nagy kiáltásra előjött a rendőr és Weinberger Elemért kivitték az angyalföldi tébolydába, ahol megállapították róla, hogy köz- és önvészélyes örvült és ápolásba vették.

— Jogerőre emelkedett a hágai ítélet. Hágából jelentik: A Jankovics Arisztid és társai ellen hamisfrank terjesztése miatt hozott ítélet, tekintettel arra, hogy sem az ügyész, sem a védő felelősséggel nem éltek, jogerőre emelkedett. Eddig még nem döntöttek arról, hogy az elítéltek melyik feygházban töltsék ki büntetésüket.

— Felbeszakitotta a tanévet egy diák, mert császári trónt kellett elfoglalni. Párisból jelentik: A párisi egyetemnek ritka hallgatója volt: Annamu császára Bao Dail. A napokban halt meg az annamui császár, mire a fiát hazahívták Hátsóíndiába, hogy foglalja el a trónt. Az annamui császárság kétszer akkora, mint Csehszlovákia. Lakosainak száma 10 millió.

HIREK

Uj Kelet az egyetemes zsidó és bányász zsidóság napilapja
Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő
Főszerkesztő Dr. Marton Ernő
Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a lorré megjelölésével engedjük meg.

Az Uj Kelet főkkiadóhivatalai és szerkesztőségei:

Aradon: Horváth János Löbl Hirlapiroda, Str. Romanului 2. (Zrinyi-u).

Oradea-Mare-Nagyváradon: Blum Zsigmond, Str. Anrel Vlaicu 51., vagy Ezredévi emléktér 2. (Erayüzlet.)

Sighetul-Marmatici-Máramarosszigeten: Fried Miksa, Zsidó Nemzeti Szövetség.

Timisoara Temesváron: Strausz Béla, Zsidó Nemzeti Szövetség I. Mercy-u. 2.

A mai naptár:

Vasárnap

5686. Niszán 20.
Chol hamoed 4.
1926. április 4.

Hétfő

5686. Niszán 21.
Sóviatsel Peszach
1926. április 5.

Kedd

5686. Niszán 22.
Achron sel Pesz.
1926. április 6.

— Az Uj Kelet legközelebbi száma — a közbeeső ünnep miatt — szerdán reggel a rendes időben jelenik meg.

— Incidens a budapesti olasz fasció ünnepélyén. Budapestről jelentik: A budapesti olasz fasció vasárnap ünnepelte meg a fascizmus hétéves évfordulóját a fasció helyiségében. Az ünnepélyen megjelent több magyar újságíró, köztük Andersen György, a „Világ” munkatársa. Mikor az olasz fikeingések megtudták, hogy Andersen is a helyiségben tartózkodik, nyomban távozásra szólították fel. Az újságíró erre az agressziven fellépő olasz fascisták szidalmi közben, elhagyta az ünnepély színhelyét.

— Bírószág elé kerülnek a Párisban elfogott angol kémek. Párisból jelentik: Nehány hónappal ezelőtt, mint azt az Uj Kelet már jelentette, a párisi rendőrség kémkedés gyanúja alatt letartóztatta Jon Leather, Oliver Philippe és William Fisher angol állampolgárokat, valamint Marthe Moreuille francia kabarészínésznőt. A feltűnésteltő ügyben most fejezték be a vizsgálatot és a vádlottak rövidesen a bírószág elé kerülnek. A vizsgálat bebizonyította, hogy a három férfi az angol hadsereg kémelhárító osztályához tartoztak és Marthe Moreuille azzal bízták meg, hogy információkat szerezzen a francia aviatika szervezetről. A színésznő, akit Madame Fotrott néven általánosan ismernek a párisi félvilágban, szerelmével vásárolta meg a jól megfizetett információkat. A kémkedési ügyben kompromittálva van egy rhueni asszony, Andree Lefevre is, aki ugyancsak értékes adatokat szállított az angol tisztek számára.

— Plasztirasz görög tábornok Belgrádból állítólag Romániába szökött. Belgrádból jelentik: Plasztirasz görög tábornok, aki pénteken este Franciaországba szülő utlevéllel elutazott Belgrádból, mint jelentették, a belgrádi állomáson cseh Rumáig váltott jegyet, bár előzőleg kijelentette, hogy Párisba utazik. A szombati nap folyamán köztudomásúvá lett, hogy Plasztirasz valóban leszállt a rumai állomáson, ahol egy ismeretlen emberrel automobilon ismeretlen irányban távozott. Semmiféle értesítést nem lehetett szerezni arról, hogy Plasztirasz merre vette útját. Szalonikii jelentés szerint hire terjedt, hogy Plasztirasz rövidesen vissza akar térni Görögországba és ott felkelést akar szítani. Olyan verziók is vannak, hogy Plasztirasz tábornok Zsombolya felé távozott, hogy Romániába folytassa útját. A külügyminisztérium ezzel szemben szombaton este közölte, hogy azok a hírek, amelyek szerint Plasztirasz Zsombolya felé utazott volna, nem felelnek meg a valóságnak. Lehet, hogy Plasztirasz ismét visszatér Skopljébe.

A bolsevik csapatok kiűrik Pekinget. Londonból jelentik: Pekingi jelentés szerint Csang-Cso Lin és Vu-Pei Fu szövetséges tábornokoknak Pekingbe való bevonulása harc nélkül fog megtörténni, mivel a bolsevik nemzeti hadsereg csapatai Kalgan irányában elvonulnak. A pekingi kormány fizetésképtelen lett és nem tudta felhajtani a kétféle dolláros hátralékos zsoldot a nemzeti hadsereg csapatai számára. Most a nagyhatalmak a kínai kormánynak egy kisebb előleget adtak, hogy legalább ama csapatok zsoldköveteléseit ki tudja elégíteni, amelyek a legradikálisabbak és a legveszedelmesebbek. Csang-Cso Lin és Vu-Pei Fu kijelentették, hogy Pekingben és annak környékén nem akarnak katonai diktatúrát életbeléptetni, hanem csak a nemzeti hadsereg feloszlását követelik, hogy így olyan központi kormány alakulhasson, amely nem áll a katonaság nyomása alatt. A jelek szerint a nemzeti hadsereg zsold hiányában magától feloszlik és portyázó rablóbandákra szakadozik, amelyek sorra rabolják ki a környék falvait.

Leégett egy bukaresti vagonjavítógyár. Bukarestből jelentik: Tegnap délután a bukaresti „Sylva” mechanikai- és festőgyárban egy benzinelámpa felrobbanása következtében tűz ütött ki a műhelyben átfestés alatt álló vagonon, amelyről a tűz az egész műhelyre áterjedt. A helyszínrre kivonult tűsoltóknak csak többórnyi megfeszített munka után sikerült a tüzet lokalizálni. A tűz következtében az egész műhelyberendezés és a műhelyben lévő megrongált 2 vasuti kocsi teljesen a lángok maradványává lett. — Ugyancsak Bukarestből jelentik, hogy G. Iacobban tegnap robbantás következtében meggyújtották a vízművek egyik műhelyterme. A tüzet rövidesen sikerült lokalizálni. A kár kétfélmillióra tehető.

A borbélyüzletek új zárójára Kolozsváron. Április elsőjétől kezdve a borbélyüzletek — a többi üzletek zárójára mintájára — déli 1 órakor zárnak és délután 3 órakor nyitnak. A munkaügyi inspektorátus távirati utasítása alapján hétfőn, a hó 5-én, déli 12 óráig tarthatnak nyitva a borbélyüzletek.

Mit hoz a májusi pánizlám kongresszus? Konsantinápolyból jelentik: Az iszlám világban mind jobban tért hódít egy modern eszmék szerint reformálandó kalifátus gondolata. E reform vezérgondolata az, hogy a kalifátus az egész mohamedán világ törvényes képviselőjére építtessék ki, az állandó tanács elnökletét pedig egy címzetes kalifa vállalja. E szervezet mögött, mint a reális hatalom, a mohamedán államok szövetsége állana. A kalifátusi tanács, amelynek székhelye Mekka lenne, a keleti államok népszövetségét képezné. Májusban, mint ismeretes, Kairóban pánizlám kongresszus lesz, ahol tárgyalni fogják a kalifátusra vonatkozó ezt a tervet is. Nyilván e tervvel függ össze Ali Haida pasának Baurutból Mekkába való utazása. Ali Haidát a törökök a háború idején Mekka emirjének nevezték ki és ebben a minőségében vonult be egy arab hadsereg élén Medinába. Később vissza kellett vonulnia és Damaszkuszba jött. Az emir ösei klenc évszázadon át Mekkában éltek, ahol mint Mohamed leszármazottjait ismerték a családot. Minthogy Ali Haida hajlandónak nyilatkozott az Ibn Sauddal való együttműködésre, valószínű, hogy ez utóbbi lemond Ali Haida javára a kalifátusról.

A franciák megverték a druzokat Szíriában. Párisból jelentik: Dél-Libanonban a francia offenzíva kedvezően halad előre. Két francia hadosztály visszavetette a druzokat, akik tejeszletten menekültek. A harcok sok száz elcsesztett druz katonát holttesté fedt.

5 RAMASCHOW 5

a leghíresebb orosz táncszóport

Jabotinsky filmet ír. Newyorkból jelentik: A jelenleg Amerikában időző Julius Berger és Vladimir Jabotinsky között megállapodás jött létre arról, hogy Jabotinsky egy Palesztina-filmet ír a Keren Kajemet Lőjiszráél céljaira. Jabotinsky a film előkészítése végett a napokban Palesztinába utazik, ahol néhány hetet fog tölteni.

Zeppelin expedíció az északi sarkon. Orlódból jelentik: Trygge Gran és Adrian Mohr korvég órnagyok azzal a tervvel foglalkoznak,

hogy 1927-ben Zeppelinnel az északi sarkra indulnak. A Zeppelin egyenesen a sarkra fog repülni, ahol, amennyiben a pilóták szárazföldet pillantanának meg maguk alatt, le fog ereszkedni. Az expedíció egy évig szándékszik az északi sarkon tartózkodni.

Párisban öngyilkos lett egy magyar egyetemi hallgató. Párisból jelentik: Gál István magyar egyetemi hallgató, aki itt a Sorbonne-on végezte tanulmányait, nagy nyomora miatt mellbörtöltte magát. Súlyos sérülésekkel kórházba szállították és remélik, hogy meg tudják menteni az életnek.

Véres összeütközés Kalkuttában a hinduk és mohamedánok között. Londonból jelentik: Kalkuttából érkező távirat arról számol be, hogy ott egy ünnepi demonstráció alkalmával véres összeütközés keletkezett a hindu és mohamedán lakosság között. Mire a rendőrség a helyszínrre érkezett, negyven halott és számos sebesült borította az utcákat.

Óriási hóvihár Északamerikában. Newyorkból jelentik: A péntekről szombatra virradó éjszakán óriási hóvihár dühöngött az északamerikai partvidéken. Chicagóban a leesett hó magassága elérte a húsz centimétert, míg Newyorkban tíz fok hideg volt. Misszuri és Nebraska tatományokban a vasuti, telefon- és táviróforgalom megállott. A havazás még mindig tart.

Husvét után a cseh állam átveszi Marienbadot. Prágából jelentik: Megirtuk, hogy a csehszlovák állam bejelentette igényét a Tepl-renddel szemben Marienbad fűrdőre. A legutóbbi tárgyaláson a rend képviselői nem jelentek meg és ezért a bíróság elrendelte a kényszerátvételt. Marienbad eszerint husvét után már csehszlovák nemzeti tulajdonba megy át.

Megszakították az olasz bölcseztudományi kongresszust. Rómából jelentik: Milánóban néhány nap óta országos filozófus-kongresszus ülészik, amelyet tegnap váratlanul meg kellett szakítani, minthogy a faszista és antifaszista professzorok között súlyos nézeteltérés tört ki. A bölcseztudományi kongresszus felüggesztése tudományos körökben kínos feltűnést keltett.

Abd el Krim női vette Racsuli szultán leányát. Madridból jelentik: Abd el Krim, a rifszabiok vezére, házasságot kötött Racsuli szultán leányával. Az esküvő öröme az ellenségeskedést.

Szatnárra szerződött a nagyváradi zsidó főkantort. Nagyváradról jelentik: Riff Emanuel, a nagyváradi ortodox hitközség főkantora elfogadta a satmári hitközség meghívását és valószínűleg már a legközelebbi napokban eltávozik Nagyváradról. Az utolsó pillanatban még a váradi hitközség tagjai között akció indult meg annak érdekében, hogy Riff főkantort maradásra bírják.

Könyvkereskedést nyitott a nápolyi király unokája. Párisból jelentik: Murat herceg, a nápolyi király unokája és Napoleon leszármazottja, néhány nappal ezelőtt könyvkereskedést nyitott a Szajna-parton. A hercegnek már is rengeteg vevője van, minthogy az összes arisztokraták nála szerzik be könyvszükegletüket.

Válsághírek a nagyváradi Városi Színházról. Nagyváradról jelentik: Az utóbbi napokban az itteni Városi Színházról olyan hírek terjedtek el, hogy válságban van és hogy nem tudja fizetni társulatát. A művészek nevében Lengyel Vilmos erre kijelentette, hogy ezek a hírek találtak és hogy a társulat tagjainak nincs szándékában sztrájkbalépni. Tény az, hogy Gróf László igazgató nehézségekkel küzd, ami onnan is látható, hogy míg a múlt évben a husvét előadásokig 170 ezer lej értékű jegyet váltottak, ezidén csak 17 ezer lej értékű jegyet adtak el.

és még 14 elsőrendű

atrakció

Görögországban ismét megengedték a rövid szoknya viselését. Athénból jelentik: A rendőrség ma hivatalos közleményt adott ki, amelyben Pangalosnak a rövid szoknya viselését eltöltő rendelkezését visszavonja. Ma már ismét megjelentek a főváros utcáin a térdigérő szoknyák.

Mozgók műsora:

Április 4.

Select-mozgó

★

A husvét három napján

április 4, 5 és 6-án
rendkívüli ünnepi előadás

Harold Lloyd

a nevetés fejedelme játsza el leg-híresebb szerepét.

Doktor JACK

A világ legmulatságosabb film-vígjátéka.

★

Műsorán kívül

Joe Rock lakást keres.

2 felvonásban.

Urania-mozgó

★

A husvétüi ünnepek alkalmából

I. N. R. I.

A legszebb film, amely Jézus Krisztus életét megrázó hűséggel mutatja be. A főszerepben: Henny Porten, Asta Nielsen, Gregori Chinara és Werner Krauss

Apollo-mozgó

★

BUFFALO BILL
A véres korona
Hatalmas kalandorfilm.

A szilobodai jesiva vezetőjének prédikációja. Az Erec Jiszráélből európai körutón lévő I. Gropmann rabbi, a Hebronban működő szilobodai jesiva vezetője vasárnap, április 4-én délelőtt fél tizenegy órakor „drosét” tart a Mikes Kelemen utcában lévő zsinagógában. Gropmann rabbi, aki már két ízben tartott Kolozsváron prédikációt, a legjobb hitközségek egyike, aki eddigi beszédével megnyerte ügye számára a zsidó tömegeket.

a CENTRAL BAR

szenzációs új műsorában!

KÖZGAZDASÁG

A CFR a tömegáruszállításnál is a kvótarendszert akarja bevezetni

A hátrányos rendszer bevezetésének megakadályozását az új kormánytól remélik

(Cluj-Kolozsvár, április 3. Az Uj Kelet tu dósítójától.) Az Averescu-kormány, mint ismeretes, már közzétette gazdasági programját, amelyben többek között a vasúti teljes reorganizációt és megújítást is szerepel. Ennek a programpontra a megvalósításához gazdasági szempontból rendkívül nagy érdekek fűződnek és épen ezért ugy az ipar, mint a kereskedelem feszült várakozással tekint az új kormányra ez irányú tevékenysége elé. Ennek a programnak épen ellentéte azonban az a két tervezet, amelyet a CFR vezérigazgatósága most dolgozott ki és amelyet, ha jóváhagyják és életbeléptetnek, alighanem közölni fogunk egy részét a teherforgalmat az eddiginél is jobban megbénítva, másrészt pedig, hogy egy általános drágulást idézzen elő.

A CFR kocsisállításának nehézségei eddig is legérzékenyebben a tömegáruszállítást sújtották. Ezek a cikkek ugyanis a harmadik szállítási csoportba vannak osztályozva és ezekre csak akkor kerülhet sor, ha az I. és II. osztályhoz tartozó speciális árukat már elszállították. Ilyen rendszer mellett a szegényes vagonparkkal dolgozó CFR csak nagy nehézségek árán tudta lebonyolítani a tömegáruszállítást.

Az utóbbi hónapok folyamán statisztikai kimutatók szerint, a vasúti teherforgalom meglehetősen csökkent és így, ha a vagonpark nem is emelkedett, a tömegáruszállítást az ipar és kereskedelem méltán várhatott ezen a téren némi javulást. A vasúti vezérigazgatóság azonban ahelyett, hogy a tömegáruszállítást a lehetőségekhez képest elősegítene, olyan tervek megvalósításával akarja súlyosítani a helyzetet, amelyek a múltban sem váltak be.

Az egyik terv az, hogy a harmadik szállítási osztályhoz tartozó tömegárusok részére a kvótarendszert léptetik életbe, amely tudvalevőleg abból áll, hogy a bizottságok megállapít-

ják a vállalatok számára kapacitását és ennek alapján megállapítják a szükséges teherforgalmat. Nem történik azonban itt a feltevés, hogy a vállalatok kapacitásaikat korlátozzák, hanem a kvóták megállapítására kerül sor. Így az a vállalat, amelynek a kvóta 50 százalékos, csak 50 százalékos teherforgalmat bocsát ki. Ha az a vállalat, amelynek a kvóta 12 százalékos, csak 12 százalékos teherforgalmat bocsát ki. Így az a vállalat, amelynek a kvóta 100 százalékos, csak 100 százalékos teherforgalmat bocsát ki. Így az a vállalat, amelynek a kvóta 100 százalékos, csak 100 százalékos teherforgalmat bocsát ki.

Ez a rendszer hátrányos a tömegárusok részére, mert a teherforgalom nem terjedhet ki a kvóta határára, hanem a kvóta határára korlátozódik. Így a teherforgalom nem terjedhet ki a kvóta határára, hanem a kvóta határára korlátozódik.

A másik sérelem, amellyel lapunk egyik legutóbbi számában már behatóan foglalkoztunk, az, hogy az eddig bérebeadott rakterületeket (csudákat), amelyeket az egyes üzletvezetők az állomások bérletének azon részéből béreltek, amelyet az állomások nékülözhetettek — most megakadják szüntetni. Ez főleg a tüzfűt és a különböző építési anyagokat drágítaná meg, miután kétszeres szállítási költségek terhelnek ezeket az árukat.

Miután ezek a tervek még a liberális kormány alatt készültek, remélni lehet, hogy az új kormány, amely mint fentebb is említettük, a vasúti szolgálat megújítását vette tervébe, nem fogja életbeléptetni. Mint értesülünk egyébként, a nagyiparosok és munkások országos szövetsége is akcióra készül és intervenálni fog a tervek végrehajtásának megakadályozása érdekében.

sitanak a mezőgazdasági hiteltörvény életbeléptetésére, 3 és fél millió dinárral járulnak hozzá az állami Iparbank létesítéséhez, 70 millió dinárt fordítanak a tisztviselőtörvény életbeléptetésére, míg az állami építkezésekre 26 és fél millió dinárt fordítanak.

SPORT

Szerdán nyílik meg a Haggibbor új klubhelyisége. Kolozsvár zsidó társasága ma már régen érzi hiányát egy otthonnak, ahol a kávéház obligát zajától mentesen, tres órában kellemesen elszórakozhat. A Haggibbor agilis vezetősége ezt a hiányt akarja pótolni azzal, hogy szerdán a volt „Patria” kávéház emeleti termében klubhelyiséget nyit, amelyet a modern klubok minden komfortjával rendez be. A Haggibbor új otthonának iraugurálása ünnepélyes keretek között fog megtörténni, az összes kolozsvári zsidó szervezetek reprezentásainak jelenlétében.

Plattkó otthagyja Barcelonát és Amerikába készül. Plattkó Ferenc, a budapesti Vasasok volt legendáshírű kapusa, aki tudvalevőleg néhány év óta a barcelonai Espagnol kapuját védi értesülünk szerint Amerikába készül. Fizetése 100 dollár hetenkint és természetesen lélepes, amely 1000 dollár a nagy fenomenálnal állítólag Samir is elutazik Amerikába.

A Haggibbor tennisz-szaktanácsadója felszélija mindazokat, kik az idén a Haggibbor által bérlet pályákon tenniszezni akarnak, hogy legkésőbb f. hó 7 ig jelentkezzenek Fenichel Ernőnél (Dr. Fenichel ügyvédi irodájában, Str. Reg. Maria 36. I. emelet, d. e. 10—12 és d. u. 4—6-ig terjedő időben), aki egyben kellő felvilágosítással fog szolgálni a pályák fekvését és a pályabért illetőleg. Későbbi jelentkezőknek a szaktanácsadó nem garantálja az esetleges részvételt.

Meghívó. A „Haggibbor Sportpálya Rt.” f. évi április hó 14 én, d. e. 11 órakor a Calea Regele Ferdinand No. 48. sz. a. helyiségben meg-

tartandó rendes évi közgyűlésére. Táragsorozat: 1. Az igazgatóság jelentése az 1925. üzletéről. 2. A felügyelő bizottság jelentése. 3. A felmentvények megadása. 4. Igazgatósági tagok választása. 5. Indítványok. Megjegyzések: a) 1925. üzletéről az eredményviszámolás megtekintéséért Baumweig Dodi urral Cuij, Sr. Avram Jancu No. 8. b) A közgyűlésen szavazati joggal csak azok bírnak, kik a részvényeket helyettesítő elismervényeiket a közgyűlést megelőzően 24 órával a Polgári Takarékpénztár Rt. eljű cégénél (Str. Memorandului No. 3) leteszik. c) Indítványok csak úgy tárgyalhatók, ha a közgyűlést megelőző 3 nappal Sotter Akadémistával (Cluj, Calea Regele Ferdinand 44. sz.) közölnék. d) A részvényesek alapszabályok szerinti megkövetelt számban való meg nem jelenése esetében a közgyűlés f. hó 28-án d. e. 11 órakor fog megtartani a jelenlévők számára való tekinthetőséget a fenti tárgysorozattal a fent megjelölt helyen Cluj, 1926 április 3. Az igazgatóság.

Szerkesztői üzenetek

S. G. M. regatta. Levelének vonatkozó részére a palesztina-egyiptomi kirándulás jelöltjei közötti választásról. A többi kérdésre a kirándulók számára most sajtó alatt levő B. deckerben talál felvilágosítást.

Palesztina. 1. A közéleti választások eredményét a törvényben előírt feltételek mellett meg lehet feleltetni a belügyminiszteriummal. 2. Nem idomoz, de nem is összeférhetetlen éppen a két állás közötti óriási rangkülönbség miatt.

Makertész, Timisoara. Tessék az Erdélyi Gazdasági Egyesülethez (Cluj, Attila-utca 7) fordulni.

S. S. A tizkötetes Világtörténelem forgalmi ára 8—10 ezer lej.

Dr. B. Ferenc, Reghin. Az illető ügyvéd címét nem ismerjük.

B. L. Dej. Mierte dr. aranycsinálási módszere még nem nyert tudományos baigazolást. Az ügyben szereplő kémikusokról közelebbi adatokat csak szakkörökben szerezhet.

Zongorák

gyári lerakata, gyári árakon részlete is. **Stornberg**, — O. adca-Mare Bulev. Regele Ferdinand

Vidéki analófonoképességek kérjenek arjegyzéket **POLITZER** fotóruházától Carel-Mare. Vidéki szétállítás. Alapítotott 1896.

Zsoldos tanintézet

Az ország legrégibb és legjobb előkészítő tanintézete. Teljes anyagi felelősség mel ett készít elő középiskolai magánvizsgákra, **örötszögire** vidéki tanulókat is.

Budapest, VII., Dohány-u. 84. Tel. I. 124-47.

20 világos szoba

Főtér közelében, kereskedelmi vállalatnak és biztosító irodának kiűzően megfelelő,

azonnal kiadó.

Megkeresés, teljes címmel „41 szom” jelígre Lloyd Ex res, Str. Radu 9.

Ha művészi kivitelű **fa, vas, vagy rézbutor** és **zongorát** akar vásárolni, ne sajnálja az utat **Marosvásárhelyre** és tekintse meg

Székely & Róty

Erdélyrészi Butorgyár R. T. éllaudó butorkészítést. Valódi Bösendorfer, Slingl, Wirth és Produktivgenossenschaft zongorák, továbbá furnirok és klosterneburgi enyvezett lemezek nagy választékban.

A jövő d. rab elő t. koznak oiót jelent Faust. rak szinte kezd hét szotta a e'ss részét Nagy sp Faust repl leghatalma idei dráma

Vasárnap

csó

Vasárnap

P. t. n

árak

Vasárnap

Leag

Ren

szá

Hétfőn tel

Oles

Hétfő d.

árak

Hétfő este

diája

árak

Kedd d.

Ibás

Soro

Kedd este

Soro

Szerda: S

rács

Alad

szám

Csütörtök

csom

101

Pénteken

elös

Frak

Alad

Pénteken

sul

hely

Szombat f

gyel

letsz

Vasárnap

litot

Alad

Vasárnap

(O. e

Ili,

Soro

Hétfő: Fa

sal,

pésé

U

kik az

gánfelek

mellés

K

Áru

Safe

Mi

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 3 lej, vastagabb betűvel 6 lej. Legkisebb apróhirdetés 30 lej. Állást keresőknek 30% kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő

Kiadó az Ausländer-féle újsághelyiség, újonnan át alakítva, Piata Mihai út-azul (Széchenyi tért) 39. Értekezni háztól ajdonosná. 917

Gvárüzem jövedelmez 300%-ot, négyzobas lakással, társasna. esetleg előnyös fizetési feltételekkel eladó. Blum, Oradea, Vámbáz-utca 51.

Egy jó, modern, elsőrendű kiszolgáló rőfös székét azonnali belépésre keres a Parisi Áruház Turdán Kirakattrendezőelőnyben. 915

Keresek

május elsejére egy szoba konyhás lakást, lehetőleg a Főter közelében. Május 1-ig jelégere a kiadóba kérem.

Jó gyártmányú, rövid zongorát, vagy pianinót veszek. Cim a kiadóban.

HUNWALD

Cluj, Str. Vlahuta (volt Bolyal-u.) 3. Telefon 147

Üvegiszoida és tákrógyár. Táblásvev raktár és üvegiszoida vállalat. Hibás tákrók újrafelcsiszolása 100%

Aranyosgyéresen, forgalmas helyen, üzlethelyiség, 1 zoba konyha és melék helyiségekkel, gázfűtéssel, június 1-re kiadó. — Cim a kiadóban 918

Mindenféle fordítások angol, francia, német, román és magyar nyelven (levelek, kérvények, szépirodalmi tudományos, közgazdasági cikkek, prospectusok stb.) írógéppel való másolás és sokszorosítások gyorsan, pontosan és olcsón. FővártelFriedman könyvkereskedésben, Főter. 842

Gyárépület

három, egyenként cca 120 m²-es, száraz, világos helyiséggel, a be városba

bérbeadó.

Nyomdána, műhelynek, raktárnak nagyon alkalmas. Cim a kiadóban.

Alkalmi vétel!

Smyrna - szőnyeg
6x5 m. teljesen új állapotban, gyönyörű mintával, igen olcsó áron eladó.

Perzsa-szőnyeg
8x2 teljesen új, 14.000 leifért kapható ROSENBERG J. szőnyegraktárában, Cluj, Strada Memorandului 25.

Csalódások csak bosszuságot okoznak,

utánzatok eladásával csak vevőit és pénzt veszti el a kereskedő. Megkiméli magát ezen kellemetlenségektől és vevőit — a saját jól fel-fogott érdekében — teljes megelégedésre szolgálja ki, ha nekik a **valódi Franck-ot** ajánlja.

* a kávédarálással.

Tavaszi ujdonságok

megérkeztek

Neumann M.

férfi- és fiuruha-áruhaza
Cluj, Piata Unirii (Főter) 14

Societate Anonimă de Electricitate & Co.

GANZ

-féle Villamos-sági Részv. Társ. és Társa

Cluj, Str. Reg. Maria (v. Deák F.-u.) 16.

Sürgöncim: „ALTERNO“ — Telefon 991.

Telefon:
2-28,
10-47

SZÉP NYOMTATVANY
A LEGJOBB REKLAM

Kadima=nyomda

Cluj, Strada Baron L. Pop No. 10

Készülnek

Könyvek, füzetek, lapok, folyóiratok, zárszámadások és mindennemű bank és kereskedelmi nyomtatványok, díszes és művészi kivitelű levélpapírok, béli és esküvői meghívók, cégkártyák, névjegyek stb.

Kérjen
ajánlatot

Erdély legmodernebb betűanyaggal felszerelt nyomdája

A szenzációs

tavaszi ujdonságok

második szállitmánya
megérkezett

Gromen & Herbert

gyári lerakatába

CLUJ

Cal. Reg. Ferdinand 13.

Szerkesztő
hivatal
Cluj-Kolozs
L. Pop (v. Deák F.-u.)
Szerk. 977,
Sz. N. Sz.
Egy szám
100 és 100
Bukarest

1926 ápr.

A h
belpolitik
helyeződ
is annyir
megszerv
élénk a
vott kem
pártihive
nak hely
ha nem
sikerült
nég Go
egy tekis
maradt
A Go
nál elha
lyek mel
Az egyik
bélyegezt
dóság ell

A ne

(Tim
let tudós
ciója ma
termében
számos h
Dr. Gro
meg a gy
szédben
tét. Rövi
zolta a m
vetkező
— E
nyozhatj
az idők s
akar mar
lódását je
követ, te
mányzást
mai szom
dolgozni
csoportja
Beszé
tóság a h
tatta, dr.
— A
támaszát
Örömmel
de soha
bennünke
Után
beszéltek
ségét és
tatták. K
portja ne
kollaborá

(Arad
Goldis k
elnöke a
Goldis a
lakására
tartott é
prefektus
azonban
Goldis f
foglalja
Gyula m
Ma, k
kezelre
embereit
leten kij
aradi ne
való csat
előzőleg